

FRICSAY FERENC ELVESZETTNEK HITT MISÉJÉNEK TÖRTÉNETE

Fricsay Ferenc elveszettnek hitt miséje felkutatásának történetének bevezetéseként röviden bemutatom a Fricsay Ferenc életrajzát, akinek ebben az évben, 2014-ben ünnepeljük születésének századik évfordulóját.

Fricsay Ferenc
1914-1963

Fricsay Ferenc magyar karmester és zeneszerző Budapesten született 1914. augusztus 9-én. Édesapja, Fricsay Richárd elismert karmester volt, az Osztrák–Magyar Monarchia katonazenekarainak megszervezője, 1913-tól 1934-ig az 1. honvéd gyalogezred zenekarának igazgató karnagyja. Bátyja, a 26 évvel idősebb Richárd 1910-től egy évtizeden át a zágrábi honvédezred karmestere, később a Ludovika ének- és zenetanára. Édesapja a kis Ferencet hegedülni és zongorázni taníttatta. Két évig klarinézott, harsonaleckéket is vett, ütős tanulmányokat is folytatott, nem volt kétséges, hogy a muzsikuspályát választja.

A Zeneakadémián Bartók Béla, Kodály Zoltán, Weiner Leó és Dohnányi Ernő is tanárai voltak.

Fricsay Ferenc önéletrajzában így nyilatkozott az akadémiai évekről:

„Kodály csodálatos órákat adott a komponálás tudományából. Boldogan mentünk Weiner Leó kamarazene-óráira. Ha csak tehettük, belopóztunk Bartók zongoraóráira is. Nem tudom, vajon melyik főiskola tudott még ilyen színvonalas oktatást nyújtani ebben az évszázadban?”¹

Gyermekkorától kezdve rendszeresen fellépett. Hivatásos pályafutását – apja utódként – a M. Kir. 9. Hunyadi János Gyalogezred zenekarának katonakarmestereként Szegeden kezdte 1934-ben, 1935-ben a Szegedi Filharmonikus Egyesület zenekarának (ma: Szegedi Szimfonikus Zenekar) karmesterévé nevezték ki, 1936 és 1939 között előadásokat dirigált a Városi Színházban (ma: Szegedi Nemzeti Színház) és a Szegedi Szabadtéri Játékokon. „...a katonazenekar vezényletét vállaltam Szegeden, Magyarország második legnagyobb, 160 ezer lakosú városában. Elődöm Budapestre költö-

¹http://www.delmagyar.hu/szeged_hirek/100_eve_szuletett_fricsay_ferenc_a_vilaghiruve_valt_karmester/2393517/ A letöltés ideje: 2014. szeptember 15.

zött, mert nyugdíjba vonuló apám örökébe lépett, és így betöltetlen volt szegedi posztja. Egyidejűleg – az 53 pályázó közül – a filharmonia karnagyává is megválasztottak, és ez számomra még fontosabbá vált, mint az előbbi tisztség. Nemsokára zászlós, hadnagy, főhadnagy, majd végül százados lettem. Természetes, hogy egyenruhában kellett járnom, és kard csüngött a bal oldalamon. Őszintén szólva ez utóbbit csak nehezen tudtam elviselni. Amikor a szegedi filharmonikusokat átvettem, csak 260 bérletesünk volt. Még ma is büszke vagyok arra, hogy tízévi szegedi működésem alatt számuk kétezerre nőtt. Az évente 12 hangversenyen olyan vendégkarnagyok is felléptek, mint Dobrowen, Mengelberg, és szólistaként Dohnányi, Thibaud, Cortot, Szigeti és hasonlók. Felejthetetlen emlékek fűznek Bartókhoz, akivel együtt léphettem föl néhányszor."

1944-ben, a német megszállás alatt bujkálni kényszerült, majd a háború után Budapesten folytatta pályafutását. A nemzetközi hírnevet Gottfried von Einem Danton halála című művének bemutatása hozta meg neki, az 1947-es Salzburgi Ünnepi Játékokon. 1948 és 1952 között a berlini Deutsche Oper, illetve a RIAS szimfonikus zenekar (kezdetben az amerikai szektor zenekara, később a berlini rádiózenekar) vezető karmestere, 1954-1955-ben a Houstoni Szimfonikusok vezetője, 1956 és 1958 között a müncheni Staatsoperben dolgozik, majd 1960-tól ismét Berlinben. Utolsó koncertjét 1961. december 7-én adta, Londonban. 1963. február 20-án rákban hunyt el, Bázélban. Az 50-es évektől haláláig készített felvételeket a Deutsche Grammophon lemezcégnek. Lemezre vette Mozart nagyoperáit, számos Beethoven-művet, valamint Bartók-darabokat. A felvételeket a mai napig rendszeresen újra kiadják.

A Fricsay mise ősbemutatója

Fricsay C-dúr miséjét a Szegedi Filharmonikus Egyesület koncertsorozatában az 1936. év 5. koncertjeként adták elő március 22-én, vasárnap 11 órakor a Belvárosi Mozi nagytermében.

A Szegedi Székesegyház kórusát Csomák Elemér, a kórus karnagya tanította be. A zenekar a magyar királyi „Hunyadi János” honvédegyesület zenekarából, az Országos Magyar Zeneszövetség tagjaiból, zenetanárokból és amatőrökből alakult. Szólisták voltak: Bernáth Margit, Cholnoky Margit, Dr. Jobba Fülöpné, T. Szenttamásy Alma, Badacsonyi Ferenc, Fodor László, Kertész Lajos. A kórust és a zenekart a szerző vezényelte.

A SZEGEDI
 FILHARMONIKUS EGYESÜLET
 a m. kir. „Hunyadi János” honvédegylovezred zenekaró-
 ból, az Országos Magyar Zenészsóvétség tagjából, zene-
 tanárokból és amatőrökből alakult zenekarának
 ÖTÖDIK RENDES
 HANGVERSENYE

FRICSAY FERENC honvédkormester
 vezénylete alatt
 a Székesegyházi Énekkar (karnagy: CSOMAK ELEMÉR) és
 MAZZACURATI BENEDETTO gordonkaművész
 közreműködésével

1936. március 22.-én, vasárnap d. e.

11 órekor a Belvárosi Mozi
 nagytermében.

MŰSOR:

1.) FRICSAY FERENC: Mise: C durban.

Kyrie
 Glória
 Credo
 Sanctus
 Benedictus
 Agnus Dei

Magánénekesekre, ve-
 gyeskórára és nagy
 zenekarra.

Magánénekesek:
 Bernáth Margit, Chalokty Mar-
 git, dr. Jobba Püőpné, T. Szent-
 István Alma, Bodacsnyil Fe-
 renc, Fodor László, Kiss Ádám

SZEGED, 1936. MÁR. 22.
 NY 444
 E 8/123

A Fricsay mise bemutatása Szegeden 1936-ban

**A Fricsay C-dúr mise szólamainak és partitúrájának kutatása,
 rekonstruálása**

Fehér László, a Szent István Bazilika énekkarának karnagya keresett meg azzal a kéréssel, hogy a Szegeden a Dóm kottatárában megtalálható-e Fricsay Ferenc miséje. A mise egy része valóban megtalálható, de csak a vonószekari és az énekkari szólamok kéziratái. Hiányzik a teljes karmes-

teri partitúra és a szólisták szólamai sem teljesek. Karczag Mártontól, a Magyar Operaház Emléktárának vezetőjétől megtudtam, hogy a Fricsay miséből eddig egyetlen zongorakivonat létezik, melyet Fricsay özvegye a karmester halála után ifjabb Palló Imrénének adományozott, aki az anyagot Londonban helyezte el. Lehet, hogy a zenekari partitúra még lappang valahol, de a zongorakivonat birtokában és a Szegei Dóm kottatárában meglévő anyaggal előadható.

The image shows a handwritten musical score for Violino I, titled "Kyrie 1." The score is written on five staves. The first two staves are in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The first staff begins with a measure rest marked "5." followed by a series of sixteenth-note runs. The second staff has a "dir." marking above it. The third and fourth staves continue the melodic line with various articulations and dynamics. The fifth staff shows a change in key signature to two flats (Bb) and a measure rest marked "6." The handwriting is in dark ink on aged paper.

A Dóm Énekhar kottatárában megtalálható I. hegedű szólam kéziratának részlete

A fúvós és ütős szőlamok megsemmisültek. Ennek ellenére mégsem kellett lemondani a mise előadásáról, mert a zongorakivonat tartalmazott bejegyzéseket a fúvós hangszerekre vonatkozóan.

A Fricsay mise zongorakivonatának részlete, melyben a fúvós hangszerekre vonatkozó bejegyzések találhatóak

Fricsay C-dúr miséjének hangszerelését Molnár László szegedi karmester-zeneszerző egészítette ki fúvós szólamokkal. A Magyar Állami Operaház Karczag Márton emléktárvezető kezdeményezésére elkészítette a mise könnyebben átlátható nyomtatott partitúráját, zongorakivonatát és a hangszerek szólamkottáit is.

Fricsay Ferenc szegedi mise előadása Szegeden és Budapesten

A misét 2014. október 23-án, csütörtökön 19 órakor adják elő a Szegedi Fogadalmi Templomban. Közreműködik a Szegedi Szimfonikus Zenekar és a Vaszy Viktor kórus, szólisták: Somogyvári Tímea Zita (szoprán), Laczák Boglárka (mezzoszoprán), Szerekován János (tenor) és Altorjay Tamás (basszus), vezényel: Gyüdi Sándor.

A misét két nappal később, 2014. október 25-én, szombaton 10 órakor emlékmise keretében Budapesten is bemutatják a Szent István Bazilikában a Magyar Állami Operaház közreműködésével és Medveczky Ádám vezényletével.